

§ 450

V 22.6.2022, Valtuutettu Suldaan Said Ahmedin aloite palestiinalaisalueiden laittomasta miehityksestä ja Helsingin kaupungin hankinnoista

HEL 2021-006118 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Paavo Arhinmäki: Lisätään kappaleen 15 loppuun lause: "Suomen ulkoministeriö on todennut Israelin siirtokuntatoiminnan kansainvälisen oikeuden vastaiseksi."

Lisätään kappaleen 16 jälkeen uusi kappale 16b: "Kaupunki voi asettaa hankinnoille vastuullisuutta koskevia, hankinnan kohteeseen liittyviä erityisehtoja. Ehdot voivat liittyä esimerkiksi sosiaalisiin näkökohtiin. Kaupunginhallitus katsoo, että tällaisia ehtoja tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää hankintojen vastuullisuuden edistämiseksi."

Lisätään kappaleen 21 loppuun: "Kaupunginhallitus kannustaa kuitenkin tarkastelemaan ihmisoikeusnäkökulmaa kaikissa kunnan hankinnoissa kaupungin hankintastrategian puitteissa. Lisäksi kaupunginhallitus kehottaa harkitsemaan erityisehtojen käyttöä hankintasopimuksissa vastuullisuuden varmistamiseksi silloin, kun se on hankintalain näkökulmasta mahdollista."

Korvataan kappale 26 kokonaisuudessaan oheisella tekstillä: "Helsingin kaupungin hankintastrategia on kirjoitettu ohjaamaan kaupungin hankintoja. Kaupunginhallitus toteaa, että Helsinki on sitoutunut noudattamaan omaa strategiaansa ja edistämään ihmisoikeuksia globaalisti ja paikallisesti. Hankintastrategiaa on tulkittava tavalla, joka ei ole ristiriidassa hankintalain tai muun lainsäädännön kanssa."

Kannattaja: Elisa Gebhard

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Paavo Arhinmäen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 6

Jussi Halla-aho, Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Titta Hiltunen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Paavo Arhinmäen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 9 - 6.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Said Ahmed Suldaan Loppu Israelin miehityksen tukemiselle

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Suldaan Said Ahmed ja 19 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki sitoutuu jatkossa olemaan solmimatta sopimuksia minkään yrityksen kanssa, joka hyötyy palestiinalaisalueiden laittomasta miehityksestä. Valtuutetut esittävät lisäksi, että kaupunki selvittää, tekeekö se tällä hetkellä yhteistyötä miehityksestä hyötävien osapuolten kanssa ja tarvittaessa irtisanoo kyseiset sopimukset.

Hankintadirektiivi ja hankintalaki

Euroopan unionin hankintadirektiivi (2014/24/EU) on Suomessa implementoitu osaksi kansallista oikeutta säätämällä 1.1.2017 voimaan astunut laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

(1397/2016; hankintalaki). Asian arvioinnin kannalta keskeisessä asemassa on siten kansallinen hankintalaki.

Hankintalaissa asetetun kansallisen kynnsarvon ylittävät hankinnat on kilpailutettava hankintalain mukaisessa menettelyssä. Hankintalaissa on tyhjentävästi lueteltu kilpailutuksissa sovellettavat tarjoajien pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet. Osallisuus siirtokunta-toimintaan ei ole pakollinen eikä harkinnanvarainen poissulkemisperuste.

Tarjoaja voidaan poissulkea myös, mikäli tarjoajan tarjous on tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten vastainen. Tarjouspyynnössä hankintayksikkö voi asettaa tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia soveltuvuusvaatimuksia. Vaatimusten on liityttävä hankinnan kohteeseen siten, että ne osoittavat ehdokkaiden tai tarjoajien mahdollisuudet toteuttaa hankinta. Vaatimusten tulee olla objektiivisia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia.

Osallisuus siirtokunta-toimintaan ei liity tarjoajan rekisteröitymiseen, taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen eikä sen tekniseen tai ammatilliseen pätevyyteen, minkä vuoksi se ei ole myöskään hankintalain sallima tarjoajalle asetettu soveltuvuusvaatimus.

Edellä todetun perusteella kaupunki ei hankintalain säännöksistä johtuen voi poissulkea eikä hylätä tarjousta sen perusteella, että tarjoaja on osallistunut siirtokunta-toimintaan.

Hankintalain soveltamisalan ulkopuoliset hankinnat

Hankintalaissa määritelty kynnsarvo tavara- ja palveluhankinnoille on 60 000 euroa. Kynnsarvon alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia. Mikäli kynnsarvon alittava hankinta kuitenkin kilpailutetaan, on niidenkin osalta asetettava tarjoajien valinnalle objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita. Huomioon on otettava myös hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten tarkoitussidonnaisuuden periaate, jonka mukaan viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Ottaen lisäksi huomioon mitä jäljempänä kunnan toimialasta lausutaan, eivät aloitteessa mainitut perusteet sovellu tarjoajan valintaa ohjaavaksi perusteeksi myöskään pienhankintojen kilpailuttamiseen.

Kunnan toimiala ja ulkopoliitiikan harjoittaminen

Kunnan toiminnan lähtökohtana on toiminnan paikallisuus ja keskittyminen kunnan omalle alueelle. Kunnat harjoittavat kuitenkin nykyisin

laajasti kansainvälistä yhteistyötä, ja sillä voidaan katsoa olevan vakiintunut paikka kunnan toiminnassa.

Kansainvälisen yhteistyön kuulumista kunnan toimialaan arvioidaan samoilla periaatteilla kuin kunnan toimialan rajoja yleisestikin. On siten huomioitava muun muassa, että kyseinen toiminta on kunnan asukkaiden edun mukaista, ja että panostus toimintaan on kohtuullinen suhteessa tavoiteltaviin päämääriin.

Kunnan toimialaan kuuluvana on pidetty esimerkiksi ystävyyskuntatoimintaa (KHO 1982 II 18). Myös humanitaarisen avun antamista on pidetty sallittuna (KHO 1983 II 35), kun päätös ei ollut sisältänyt kannanottoa ulkopoliittisiin kysymyksiin tai toisen valtion sisäisiin asioihin. Helsingin kaupunki on äskettäin tehnyt kertaluontoisen päätöksen humanitaarisen avun antamisesta Ukrainassa käytävän sodan uhrien auttamiseksi (Pri 3.3.2022 § 33).

Kunnan harjoittamasta kansainvälisestä yhteistyöstä on erotettava ulkopoliittisten kannanottojen tekeminen, joihin oikeuskäytännössä on suhtauduttu kielteisesti (KHO 1983 II 28). Oikeuskirjallisuudessa pidättyvää suhtautumista on perusteltu sillä, että kunnan ei tule harjoittaa ulkopoliittikkaa eikä sitoa kunnan jäseniä kannanottoihin, joita he eivät mahdollisesti pidä aatteellisesti tai muutoin hyväksyttävänä.

Suomen ulkopoliitiikan johtaminen kuuluu perustuslain 93 §:n mukaan tasavallan presidentille yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa. Ulkopoliitiikan valmistelu ja täytäntöönpano kuuluvat valtioneuvoston asetuksen 1171/2005 mukaisesti ulkoministeriön tehtäviin.

Aloite sisältää kannanoton vieraan valtion toimintaan. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan tällaiseen toimintaan liittyviä sanktioluonteisia toimenpiteitä. Niiden ulkopoliittisesta luonteesta johtuen aloitteen ja sen mukaisien toimenpiteiden ei siten voida katsoa kuuluvan kunnan toimialaan.

Muut konfliktit, yhdenvertaisuus ja johdonmukaisuus

Aloitteessa on esitetty irtautumista nykyisistä ja tulevista sopimussuhteista tahojen kanssa, joiden katsottaisiin hyötyvän palestiinalaisalueiden miehityksestä. On kuitenkin löydettävissä myös vastaavia tilanteita, joissa kansainvälisen yhteisön keskusteluissa on esitetty, että konfliktin osapuoli on syyllistynyt laittomaan miehitykseen tai johonkin muuhun kansainvälisen oikeuden vastaiseen toimintaan.

Hallintolaissa edellytetään viranomaisen toiminnan olevan yhdenvertaista ja puolueetonta. Olisi yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallista ja muutenkin epäjohdonmukaista, mikäli kunta pidättäytyisi sopimuksista tarjoajien kanssa, joiden se katsoisi hyötyvän palestiinalaisalueiden

miehityksestä ja samaan aikaan jatkaisi sopimustoimintaa muiden kumppaneiden kanssa, joiden osalta on esitetty, että ne hyötyvät jostakin toisesta laittomana pidetystä miehityksistä tai muusta kansainvälisen oikeuden vastaisesta toiminnasta.

Olisi lisäksi epäjohtonmukaista, mikäli kaikista mahdollisista vastaavista kansainvälisen oikeuden rikkomuksista tai muista kansainvälisen yhteisön tuomitsemista teoista ainoastaan valtion toteuttama laittomana pidetty miehitys katsottaisiin poissulkemisperusteeksi Helsingin kaupungin hankinnoissa.

Kannanotot vieraiden valtioiden välisiin tai vieraiden valtioiden sisällä vallitseviin konflikteihin, ja niihin reagoiminen esimerkiksi taloudellisin pakottein, eivät edellä todetusti kuulu kunnan toimialaan, vaan osaksi valtion ulkopolitiikkaa.

Edellä todettuun viitaten kaupunginhallitus katsoo, ettei aloitteessa esitetyille toimenpiteille ole oikeudellisia edellytyksiä.

Ihmisoikeudet Helsingin kaupungin hankintastrategiassa

Ihmisoikeudet mainitaan Helsingin hankintastrategian vaikuttavuus ja vastuullisuus -teeman yhteydessä. Teeman päävalinnan mukaan Helsingin hankinnat ovat vaikuttavia, vastuullisia ja ilmastoviisaita. Päävalinnan selvennyksessä todetaan, että erityistä huomiota tulee kiinnittää työ- ja ihmisoikeuksien noudattamiseen hankinnoissa.

Vaikuttavuus ja vastuullisuus -teeman eräänä tavoitteena on edistää hankinnoilla sosiaalisen vastuun eli ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Tavoitetta selvennetään seuraavasti: ”Edellytämme kumppaneiltamme toimintaa, jossa työntekijän ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia kunnioitetaan.” Keskeisenä tavoitteeseen liittyvänä toimenpiteenä on saada ihmisoikeuksia sekä työelämän perusoikeuksia koskevat tavoitteet ja ehdot asianmukaisesti sopimuksiin.

Edellä mainituilla tavoitteilla tarkoitetaan ennen kaikkea hankinnan toimittajan työntekijöiden ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia. Kaupunginhallitus toteaa, että hankintatoimessa on mahdollista ottaa huomioon ihmisoikeudet siltä osin kuin ne liittyvät hankinnan kohteeseen. Sosiaalisen vastuun edistäminen hankinnoissa ei kuitenkaan laajenna kunnan mahdollisuuksia ottaa kantaa vieraiden valtioiden välisiin tai vieraiden valtioiden sisällä vallitseviin konflikteihin. Tämä ei edellä kuvatulla tavalla kuulu kunnan toimialaan.

Hankintalainsäädännön mukaisesti hankinnassa käytettävien ehtojen tulee liittyä hankintasopimuksen kohteeseen, toisin sanoen valmistettavaan tavaraan, suoritettavaan palveluun tai toteutettavaan rakennusu-

rakkaan. Esimerkiksi hankittavan tavaran tai palvelun toimittajien työntekijöiden ihmisoikeudet sekä työelämän perusoikeudet voivat olla hankinnassa käytettäviä ehtoja, sillä tavaran tai palvelun tuotantoprosessiin suoraan vaikuttavina niillä on välitön liityntä hankinnan kohteeseen.

Hankintastrategian sanamuotoa ei tule yrittää tulkita tavalla, joka olisi ristiriidassa hankintalain kanssa. Yleisluontoiset ihmisoikeuksien loukkauksiin kohdistuvat alueelliset ehdot eivät siten voi olla hankintasopimusten ehtoina.

Aiempi päätöshistoria

Kaupunginhallitus palautti 8.11.2021 (§ 817) asian uudelleen valmisteltavaksi. Kaupunginhallituksen päätöksessä todettiin, että ”valmistelussa selvitetään tarvittaessa ulkopuolisia lakiasiantuntijoita kuullen, miten yrityksen osallisuus kansainvälisen oikeuden vakaviin rikkomuksiin — tässä tapauksessa osallisuus siirtokuntatoimintaan — suhteutuu palveluntarjoajaa koskeviin EU-direktiiveihin (kuten 2004/18/EY) eli voiko yrityksen sulkea ulos tarjouskilpailusta direktiivien perusteella. Lisäksi selvitetään, voiko aloitteessa mainitun perusteen eli siirtokuntatoiminnan sisällyttää Helsingin kaupungin ehdollisiin irtisanomislausekkeisiin.”

Kaupunginhallitus esitti 7.2.2022 (§ 108) kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi. Kaupunginhallituksen päätöksen perustelut poikkesivat esittelijän ehdotuksesta.

Kaupunginvaltuusto palautti 16.2.2022 (§ 33) asian uudelleen valmisteltavaksi.

Kaupunginvaltuustossa käydyn keskustelun johdosta aloitevastausta on täydennetty jaksolla, joka koskee ihmisoikeuksia Helsingin kaupungin hankintastrategiassa.

Samalla asia on uudessa valmistelussa otsikoitu uudelleen alkuperäisen aloitteen otsikoinnista poikkeavalla tavalla.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

13.06.2022

Asia/10

1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Said Ahmed Suldaan Loppu Israelin miehi-
tyksen tukemiselle

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 06.06.2022 § 427

HEL 2021-006118 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

06.06.2022 Pöydälle

Pöydällepanoehdotus:

Minja Koskela: Pyytäisin vielä toiseksi viikoksi pöydälle.

Kannattaja: Jussi Halla-aho

Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Minja Koskelan pöydällepanoehdotus

Jaa-äännet: 1

Juhana Vartiainen

Ei-äännet: 10

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Jussi Halla-aho, Minja Koskela,
Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Anni Sinnemä-
ki, Reetta Vanhanen, Ozan Yanar

Tyhjä: 4

Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle äänin 10 - 1 (4 tyhjää).

30.05.2022 Pöydälle

07.02.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

31.01.2022 Pöydälle

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

13.06.2022

Asia/10

24.01.2022 Pöydälle

08.11.2021 Palautettiin

01.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 16.02.2022 § 33

HEL 2021-006118 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto palautti asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

16.02.2022 Palautettiin

Valtuutettu Maarit Vierunen ehdotti valtuutettu Marcus Rantalan kannattamana, että asia palautetaan valmisteluun niin, että aloitteessa esitettyihin tai kaupunginhallituksen vastauksessaan esittämiin toimenpiteisiin ei ryhdytä. Sekä aloitteen alkuperäistä sisältöä että kaupunginhallituksen esitystä on pidettävä ulkopoliittisen kannan ottamisena ja siten toimenpiteenä, joka ei kuulu kunnan toimialaan

1 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Esitys palautetaan valmisteltavaksi valtuutettu Maarit Vierusen ehdottamin perustein

Jaa-äännet: 39

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Alviina Alametsä, Outi Alanko-Kahiluoto, Paavo Arhinmäki, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Jukka Järvinen, Emma Kari, Elina Kauppila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Vesa Korkkula, Minja Koskela, Minna Lindgren, Petra Malin, Nina Katariina Miettinen, Sami Muttilainen, Tuomas Nevanlinna, Johanna Nuor-

teva, Maria Ohisalo, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Pekka Sauri, Anni Sinnemäki, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Erkki Tuomioja, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 44

Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Maaret Castrén, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Joel Harkimo, Nuutti Hyttinen, Anniina Iskanus, Ville Jalovaara, Mikael Jungner, Atte Kaleva, Anna Karhumaa, Arja Karhivaara, Marko Kettunen, Pia Kopra, Laura Korpinen, Sini Korpinen, Teija Makkonen, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Risto Rautava, Pirkko Ruohonen-Lerner, Wille Rydman, Sari Sarkomaa, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Nina Suomalainen, Elina Valtonen, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Tyhjä: 1

Atte Harjanne

Poissa: 1

Timo Harakka

Kaupunginvaltuusto palautti asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi